

Asiantuntijalausunto

Aloite puolustushankintojen sääntelystä

Kari Paasonen

Väitöskirjatutkija

Tampereen rauhan- ja konfliktintutkimuskeskus (TAPRI), Tampereen yliopisto

Puolustusvaliokunta, 17.2.2026

Ulkoasiainvaliokunta, 25.2.2026

Esityksen sisältö

- Lakia on tarkoituksenmukaista muuttaa aloitteen ehdotuksen mukaisesti siten, että puolustustarvikehankintoihin sisältyisi ulko- ja turvallisuuspoliittinen arvio.
- Nykytila
- Miksi arvio tarvitaan?
- Arvion toteutuksesta

Nykytila

- Puolustustarvikkeiden hankintapäätökset tehdään pääsääntöisesti **puolustusministeriössä**. Alle 15 milj. € hankinnoista päättää Puolustusvoimien logistiikkalaitos, uusien sota-aluksien ja hävittäjien hankinnasta on päättänyt valtioneuvosto.

Nykytila

- UTP-arviointi hankinnoissa nykyisellään satunnaista
 - UTVA:ssa käsitelty hävittäjähankintaa, mutta muutoin hankintoja käsitelty UTVA:ssa ani harvoin jos koskaan.
- UM:ltä pyydetty lausuntoa 2001–2025 yhden kerran (2002)
- Ristiriitaista tietoa siitä, onko PLM:n ja UM:n välillä käyty epävirallisia keskusteluita → ei ainakaan vakiintunutta käytäntöä?

Miksi arvio tarvitaan?

- Puolustustarviketuonnin rajoittaminen on ulkopoliittinen painostuskeino.
 - EU-maiden asetuontikiellot
 - Espanja ja Slovenia päättäneet kansallisesti keskeyttää hankinnat Israelista
 - Orpo 2025: ”miten Israel toimii, niin tietenkin sen on vaikutettava [asehankintoihin Israelista]”.

Miksi arvio tarvitaan?

- Puolustustarviketuonti aiheuttaa riippuvuuden, jota myyjävaltio voi hyödyntää.
 - YK:n ja EU:n asevientikiellot sekä kansalliset päätökset rajoittaa vientiä
 - Vientirajoitukset Israelilla politiikan välineenä: 2008 Georgiaan ja 2023 Kolumbiaan

Arvion toteutus

- UM luonteva taho tekemään arvioinnin.
- Arvioitaisiinko kaikki hankintamaat vai olisiko ”luotettavien maiden” lista?
- Valtioneuvosto voisi tarvittaessa ratkaista tapaukset, joissa UM:n kanta kielteinen.
- Arvioitaisiinko vain hankintamaata vai myös yritystä?

Kiitos mielenkiinnosta